

ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ

Országgyűlés Hivatala

Irományszám: T/10428.

Érkezett: 2004 MAJ 24.

Képviselői önálló indítvány

2004. évi ... törvény

az egyes, tartós időtartamú szabadságelvonást elszenvedettek részére járó juttatásról

Az Országgyűlés az egyes, tartós időtartamú szabadságelvonást elszenvedettek részére járó juttatásról a következő törvényt hozza:

1. §

(1) Az az életvitelszerűen Magyarországon élő - Magyarországon állandó lakóhellyel rendelkező - magyar állampolgár, illetve a sérelem elszenvedésekor magyar állampolgársággal rendelkező személy, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte vagy munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette (a továbbiakban: rokkant), ha

a) elítélése az 1956-os népfelkeléssel összefüggő elítélések orvoslásáról rendelkező 1989. évi XXXVI. törvény, vagy az 1945 és 1963 közötti törvénytörő elítélések semmissé nyilvánításáról rendelkező 1990. évi XXVI. törvény alapján semmis, vagy

b) Magyarországon 1945. január 1. és 1953. december 31. között rendőrhatalósági őrizet mellett munkatáborban fogva tartott volt,

c) 1944. október 1-jét követően a Szovjetunióba kényszermunkára elhurcolták,

d) 1951 és 1956 között katonai behívóval politikai okokból hátrányos megkülönböztetéssel járó munkaszolgálatot teljesített,

és egy hónapot elérő szabadságvesztést vagy szabadságkorlátozást szenvedett el, juttatásra jogosult.

(2) Ha a személyes szabadság megvonására, illetve korlátozására több alkalommal vagy különböző jogcímen került sor, valamennyi - az (1) és (3) bekezdésben meghatározott - időtartamot egybe kell számítani.

(3) Az időtartam számításakor az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott időtartamhoz hozzá kell számítani azt az időtartamot is, amely alatt a juttatásra jogosult személyt

a) az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott célból őrizetbe vették, akkor is, ha szabadságelvonásra nem került sor,

b) az 1956. évi 31. törvényerejű rendelet alapján közbiztonsági őrizetben tartották.

2. §

(1) Az 1. § (2) bekezdésének alkalmazása során nem lehet figyelembe venni a szabadságvesztésnek, illetve szabadságkorlátozásnak az a)-b) pontok szerinti időtartamát annál a személynél, akit

a) háborús és népellenes bűncselekmény miatt ítélték el és a büntetett előlélethez fűződő hátrányok alól nem mentesült,

b) azért internáltak, mert a 3820/1945. ME rendeletben említett hitlerista (volksbundista, fasiszta, nyilas stb.) szervezetben vezető szerepet töltött be,

c) egyes köztörvényi bűncselekmények elkövetése miatt internáltak.

(2) Az (1) bekezdés c) pontjának alkalmazásánál köztörvényi bűncselekményeken a Hatályos Anyagi Büntetőjogi Szabályok Hivatalos Összeállításának 230., 231., 260., 302., 422., 438., 439., 440., 442., 447., 455., 459., 474. és 479. pontjában, valamint az 1950. évi 30. törvényerejű rendelet 57. §-ában, 59-60. §-ában meghatározott bűncselekményeket kell érteni.

- (3) Nem jogosult juttatásra az a személy, aki
- a) az államvédelmi szerveknek hivatásos állományú tagja volt,
  - b) karhatalmista volt,
  - c) az 1956-os forradalom és szabadságharc leverésében való részvétel miatt kitüntetésben részesült,
  - d) az 1956-os forradalom és szabadságharc leverésében önként vett részt,

(4) Az (1)-(3) bekezdés kizáró rendelkezéseit a 4. §-ban meghatározott személyek esetében is alkalmazni kell.

3. §

(1) A juttatás havonkénti összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének %-ban kifejezett mértéke. Ha az 1. § (2) bekezdésében meghatározott időtartam

- a) egy évnél kevesebb, 25%,
- b) az egy évet elérte, de a két évet nem érte el, 50%,
- c) a két évet elérte, de a három évet nem érte el, 75%,
- d) a három évet elérte, de az öt évet nem érte el, 100%,
- e) az öt évet elérte, de a tíz évet nem érte el, 150%,
- f) a tíz évet elérte vagy azt meghaladta, 200%.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott időtartam számítása során 365 napot kell egy évnek tekinteni.

(3) Az, akire törvénysértő, vagy semmissé nyilvánított ítéletben halálbüntetést szabtak ki, de azt nem hajtották végre, a tényleges szabadságvesztés vagy szabadságkorlátozás időtartamától függetlenül a juttatás havonkénti összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 250%-a.

4. §

(1) Az 1. § (1) bekezdésében megjelölt személy halála esetén az öt havonta megillető juttatás húsz százaléka a túlélő házastársát illeti meg. A túlélő házastárs a juttatás ötven százalékára jogosult, ha a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény szerint ideiglenes özvegyi, illetve özvegyi nyugdíjra nem jogosult.

(2) Túlélő házastársnak minősül az az életvitelszerűen Magyarországon élő - Magyarországon állandó lakóhellyel rendelkező - magyar állampolgár, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte vagy rokkant és az 1. § (1) bekezdésében meghatározott

a) sérelmet szenvedett meghalt személlyel a szabadságelvonásának tartama alatt és annak halálakor is házasságban élt, vagy

b) a sérelmet szenvedett személlyel a szabadságelvonás megszűnését követően először házasságot kötött és a sérelmet szenvedett halálakor vele házasságban élt, amennyiben a házasság megkötésére e rendelet hatálybalépését megelőzően került sor.

(3) Amennyiben a túlélő házastárs újabb házasságot köt vagy kötött, a juttatásra túlélő házastársként nem jogosult.

(4) Az e törvény hatálybalépése előtt meghalt személy túlélő házastársa részére akkor jár a juttatás, ha a meghalt személy - életben léte esetén - jogosult lenne a juttatásra.

(5) A túlélő házastársat a juttatás, amennyiben annak feltételei fennállnak saját jogán és az elhunyt házastársa jogán egyaránt megilleti.

5. §

(1) A juttatás a naptári hónap első napjától teljes összegben jár arra a naptári hónapra is, amelyben a jogosultsági feltételek beállnak.

(2) A juttatás a jogosultat a részére járó nyugellátások, nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások összegére tekintet nélkül megilleti, más ellátásra való jogosultságát nem érinti, továbbá azt az említett ellátások megállapításánál és folyósításánál irányadó összeghatárok szempontjából figyelmen kívül kell hagyni.

6. §

(1) A juttatás megállapítása és folyósítása írásbeli kérelemre történik. A kérelmet a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál, illetve a MÁV Rt. Nyugdíj Igazgatóságánál (a továbbiakban együtt: folyósító szerv) kell benyújtani és ezzel egyidejűleg a jogosultság elbírálásához szükséges adatokat (név, születési hely és időpont, anyja neve, állandó lakóhely, állampolgárság, nyugdíjfolyósítási törzsszám) és igazolásokat is elő kell terjeszteni, egyidejűleg nyilatkozni kell arról, hogy az igénylő nem esik a 2. § (3) bekezdésben megfogalmazott kizáró feltételek hatálya alá.

(2) Az 1. §-ban meghatározott feltételek fennállását a Központi Kárrendezési Iroda, illetőleg jogelődje (a továbbiakban együtt: KKI) által hozott jogerős személyi kárpótlási határozata, az elítélés semmisségét és a szabadságvesztés tényleges időtartamát az első fokon eljáró bíróság igazolása igazolja. A folyósító szerv a juttatást megállapító határozatának meghozatala előtt, amennyiben az előterjesztett igazolásokról a jogosultság ténye vagy a szabadságkorlátozás időtartama egyértelműen nem állapítható meg, az adatok pontosítása érdekében megkeresi a KKI-t. Ha az adatok pontosítása másképpen nem lehetséges, a tényállás megállapításához a KKI mellett működő Társadalmi Kollégium - a KKI kérésére - szakértői véleményt ad.

(3) Amennyiben a kérelmező rokkantság címén nyugellátással, illetve rendszeres szociális ellátással nem rendelkezik, a munkaképesség-csökkenés mértékét az Országos Egészségbiztosítási Pénztár Országos Orvosszakértői Intézetének I. fokú orvosi bizottsága kérelmére igazolja.

(4) A juttatásban részesülő a jogosultság feltételeit érintő tények, körülmények megváltozásáról a változás bekövetkeztétől számított 15 napon belül a folyósító szervet köteles írásban értesíteni.

7. §

(1) A juttatás iránti igény érvényesítésére, a kiegészítés folyósítására, a jogalap nélkül felvett juttatás visszafizetésére és a jogorvoslatra a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény, valamint a végrehajtására kiadott 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet rendelkezéseit kell alkalmazni.

(2) A juttatást, az annak összegére történő végrehajtás (levonás), valamint a személyi jövedelemadó szempontjából nyugdíjnak kell tekinteni.

(3) A juttatást folyósító szerv az esedékesség hónapjában a nyugellátással, illetőleg a folyósító szerv által folyósított rendszeres szociális ellátással együtt - ezek hiányában önállóan - folyósítja. A folyósító szerv a juttatást a nyugellátástól, illetve a rendszeres szociális ellátástól elkülönítetten kezeli.

(4) A juttatást a jogosultság megszűnését követő hónap első napjától, határozattal kell megszüntetni, kivéve, ha a jogosultság a juttatásban részesülő halála miatt szűnt meg.

8. §

A juttatás fedezetét és a végrehajtás költségeit a központi költségvetés a Nyugdíjbiztosítási Alapnak megtéríti.

9. §

(1) E törvény a kihirdetését követő hónap első napján lép hatályba.

(2) Amennyiben az érintett a juttatás iránti kérelmét a törvény hatálybalépésétől számított hat hónapon belül benyújtja, a juttatás - a jogosultsági feltételek megléte esetén - a törvény hatályba lépésétől kezdődően jár. Az ezt követően benyújtott kérelem esetén a juttatást a kérelem benyújtását megelőző hatodik hónap első napjától kell megállapítani.

(3) A törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszíti az egyes, tartós időtartamú szabadságelvonást elszenvedettek részére járó juttatásról szóló 267/2000. (XII.26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet). A Korm. rendelet alapján jogerősen megállapított juttatásokat a hatályon kívül helyezés nem érinti, azokat a jövőben úgy kell tekinteni, mint az e törvény alapján megállapított juttatásokat. A törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő kérelmeket e törvény alapján kell elbírálni.

(4) Ha a jogosultnak a Korm. rendelet alapján benyújtott kérelmét elutasították, és a jogosult azt - juttatás megállapítása iránt - ismételten változatlan tartalommal benyújtja, a megállapító határozatban a juttatás folyósításának kezdő időpontját az eredeti kérelem benyújtásához képest a Korm. rendeletben foglaltak szerint kell megállapítani.

Indokolás

Általános indokolás

Az egyes, tartós időtartamú szabadságelvonást elszenvedettek részére járó juttatásról szóló 267/2000 (XII. 26.) Korm. rendeletben a polgári kormány havi 20-50 ezer forintos juttatást állapított meg azok számára, akik elítélése az 1956-os népfelkeléssel összefüggő elítélések orvoslásáról rendelkező 1989. évi XXXVI. törvény, vagy az 1945 és 1963 közötti törvénysértő elítélések semmissé nyilvánításáról rendelkező 1990. évi XXVI. törvény alapján semmis; akiket Magyarországon, illetőleg onnan elhurcolva a szovjet katonai bíróság politikai okból elítélt, vagy más szovjet hatóság személyre szóló, írásba foglalt döntése alapján szabadságelvonással járó büntetést kaptak, és a büntetését részben, vagy egészben a Szovjetunióban töltötték le. Továbbá – a 314/2001. (XII. 28.) Korm. rendelet módosítása után – azok számára is, akik Magyarországon 1945. január 1. és 1953. december 31. között rendőrhatalósági őrizet mellett munkatáborban fogva tartottak voltak, és három évet elérő, illetőleg azt meghaladó szabadságvesztést vagy szabadságkorlátozást szenvedtek el.

A 267/2002. (XII.20.) Korm. rendelet kibővítette a jogosulti kört azokra a személyekre, akiket 1944. október 1-jét követően Magyarországról polgári személyként, mint internáltat, a Szovjetunióba kényszermunkára elhurcoltak, és három évet elérő, illetőleg azt meghaladó szabadságvesztést vagy szabadságkorlátozást szenvedtek el.

Önálló indítványunkban a jelenlegi – a 10/2003. (IV. 9.) AB határozat és 11/2003. (IV. 3.) AB határozat után hatályos – rendeleti szabályozást kívánjuk törvényi szintre emelni. Azonban javaslatunk szerint a juttatásra jogosultak köre kibővül azokkal az 1951 és 1956 közötti kényszersorozott személyekkel, akik 27 hónapot töltöttek katonai rabtartási körülmények között kényszermunkatáborokban. Ezen személyek kiválasztása politikai megbízhatatlanságuk alapján történt, az Ideiglenes Sorozási Utasítás 01700 HVK/1950. számú rendelete alapján.

Törvényjavaslatunk alapján azon személyek is jogosultak lennének juttatásra, akik a sérelem elszenvedésekor magyar állampolgárok voltak, hogy ne kerüljenek hátrányos helyzetbe azok, akik a határok megváltoztatása miatt elvesztették magyar állampolgárságukat.

Továbbá a rendeletben foglaltakhoz képest azt szeretnénk, ha az érintetteket hátrányosan érintő kitétel – legalább három évet elérő szabadságvesztés vagy korlátozás – helyett az egy hónapot elérő szabadságkorlátozást elszenvedett már kapjon juttatást. Ugyanis több magánszemélytől és szervezettől érkeztek megkeresések hozzánk, melyekben jelezték, hogy jelentős számú károsult nem részesül juttatásban a három éves időhatár előírása miatt. Nincs elfogadható indok arra, hogy pl. 32 hónap szenvedésért az érintett nem részesül egy fillér juttatásban sem, míg ha 36 hónapig tartott a szabadságelvonás, akkor havi 20 ezer forintot kap. Az elhurcolásokból eredő jogkövetkezmények ugyanis egyaránt sújtották – időtartamra tekintet nélkül – a szabadságuktól megfosztottakat, így a három évnél rövidebb időt töltötteket is. A szabadságelvonás időtartama csak egy részét képezte az utána évtizedekig tartó diszkriminációnak.

A jelenlegi egy összegben meghatározott juttatás helyett pedig a juttatás mértékét az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegéhez kívánjuk kötni, annak százalékában kifejezve.

Részletes indokolás

Az 1-2. §-hoz

A juttatásra jogosultak körének a)-c) pontja azonos a jelenleg hatályos Korm. rendeletben meghatározott körrel. A d) pont szerint juttatásra jogosultak az 1951 és 1956 közötti kényszersorozott személyek.

A juttatás egy hónapot elérő szabadságvesztés vagy szabadságkorlátozás esetén jár.

A különböző jogcímenek vagy több alkalommal elszenvedett szabadságelvonások időtartamát össze kell számítani.

A kizáró okok megfelelnek a 10/2003. (IV. 9.) AB határozat után hatályos Korm. rendeletben felsoroltaknak.

A 3. §-hoz

A törvényjavaslat a szabadságvesztés illetve korlátozás időtartama szerint differenciál. A juttatás havonkénti összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének %-ban kifejezett mértékéhez igazodik.

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet 11. §-a alapján „A 2002. december 31-ét követő, de 2004. január 1-jét megelőző időponttól megállapításra kerülő öregségi teljes nyugdíj [Thy. 12. § (3) bekezdése] legkisebb összege havi 21 800 forint.”

Ennek megfelelően: ha a szabadságvesztés/korlátozás egy évnél kevesebb, a juttatás összege 5450 Ft (21800 Ft 25%-a); ha az egy évet elérte, de a két évet nem érte el 10 900 Ft (50%); ha a két évet elérte, de a három évet nem érte el 16 350 Ft (75%); ha a három évet elérte, de az öt évet nem érte el 21 800 Ft (100%); ha az öt évet elérte, de a tíz évet nem érte el 32 700 Ft (150%); ha a tíz évet elérte vagy azt meghaladta 43 600 Ft (200%); ha halálbüntetést szabtak ki 54 500Ft. (250%).

A 4-8. §-hoz

A 4-8. §-ok rendelkezései megegyeznek a Korm. rendelet szövegével. Részben a túlélő házastársnak járó juttatásról szólnak, részben pedig a juttatás kérelmezésének-folyósításának technikai szabályait tartalmazzák.

A 9. §-hoz

Hatályba léptető rendelkezések, melynek során a javaslat hatályon kívül helyezi a 267/2000. (XII.26.) Korm. rendeletet, gondoskodva azonban arról, hogy az annak alapján megállapított juttatások a jövőre nézve az e törvény szerinti juttatásnak minősüljenek. A javaslat szerint mindazok, akiknek a kérelmét a kormányrendelet alapján elutasították, de a törvény alapján arra jogosultak, ismételt, változatlan tartalmú kérelem benyújtása esetén az eredeti kérelem beadásához igazodó időponttól jogosultak a nyugdíjkiegészít? juttatásra.

Budapest, 2004. május 24.

Dr. Hargitai János

Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Cseresnyés Péter

Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Dr. Papcsák Ferenc

Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Dr. Karakó László

Fidesz - Magyar Polgári Szövetség

Font Sándor

Magyar Demokrata Fórum